

Z á p i s

ze 3. zasedání Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie
ČSAV, konaného dne 28. května 1986 v zasedací místnosti VÚOŠ

Přítomni: M. Kodým, Z. Helus, J. Hudeček, J. Janoušek, J. Khol,
M. Kořínek, D. Kováč, J. Linhart, K. Pavlica, H. Peší-
nová, J. Semrád, J. Skalka, J. Skalková, M. Somr,
F. Sýkora, M. Vaněk

Omluveni: O. Baláž, V. Císař, V. Čára, Z. Kolář, O. Pavlík,
M. Předka, L. Přikryl, R. Štepanovič

Přizváni: K. Marešová - ÚV KSČ (omluvena)

Dr. M. Kubelák - místopředseda SPsS

Jednání zahájil a řídil předseda kolegia M. Kodým.

1/ Úkoly pedagogických a psychologických věd po XVII. sjezdu KSČ

V úvodu k tomuto bodu M. Kodým konstatoval, že následující příspěvky budou orientovány na klíčové problémy.

S úkoly pedagogických věd po sjezdu seznámila kolegium J. Skalková. Uvedla, že základním úkolem, který před pedagogikou stojí, je vytvořit jednotný systém nepřetržitého vzdělávání. V tomto kontextu je třeba ještě intenzivněji rozvíjet vztahy mezi pedagogickou teorií a výchovně vzdělávací praxí, pohotově reagovat na současné i perspektivní potřeby rozvoje naší společnosti, řešit problémy výchovy a vzdělávání mládeže a v neposlední řadě rozpracovávat prognostický přístup v rámci pedagogické vědy. Konkrétní závěry sjezdu jsou promítány do analýz, týkajících se rozvoje a uplatnění pedagogických věd v ČSSR, do nově připravované perspektivní koncepce PÚ JAK ČSAV a do přípravy SPZV na 8. pětiletku.

S úkoly psychologických věd po sjezdu seznámil M. Kodým. Uvedl, že se vzrůstající rolí subjektu v socialistické společnosti rostou i úkoly psychologie a rozvíjejí se její funkce. Proto

je třeba v ještě větší míře intenzifikovat vědeckou výzkumnou činnost a zkvalitňovat řídicí práci v oblasti psychologie. Konkrétní úkoly se týkají především nutnosti obsahově zaměřit psychologická pracoviště na prioritní úkoly vědecko-technického rozvoje, lépe využívat stávajícího potenciálu pracovišť koncentrací kapacit a prostředků na nejdůležitější úkoly, vytvořit tvůrčí pracovní atmosféru.

Po diskusi, která se zaměřila na některé teoretické a metodologické problémy

k o l e g i u m

- 1/ ukládá pokračovat v rozpracovávání materiálů sjezdů, a to především v řídicí činnosti vědeckého kolegia, dále pak v komisích se zřetelem na náměty vzniklé v diskusi
- 2/ promítat závěry sjezdu do připravovaných materiálů VK i pracovišť a uplatňovat je ve vědeckovýzkumné činnosti ve smyslu dalšího rozvoje vědeckovýzkumné základny, rozvíjet nejprogresivnější metody práce včetně kooperací a to i v mezinárodní měřítku, a intenzivněji uplatňovat princip spojení teorie a praxe
- 3/ publikovat materiály týkající se rozpracování úkolů sjezdu v pedagogických a psychologických vědách v ústředních odborných časopisech.

2/ Schválení kandidátských disertačních prací

Ředitelka Pedagogického ústavu JAK ČSAV J. Skalková předložila kandidátské disertační práce:

PhDr. Jany Přívratské "Úloha jazyka v pansoficko-všenařpravném díle J.A. Komenského" a

PaedDr. Radmily Somrové "K některým otázkám uplatnění budoucích učitelů a absolventů pedagogických fakult v souvislé pedagogické a školní praxi".

Seznámila přítomné s obsahem obou prací a informovala o průběhu obhajob.

K o l e g i u m

*čj. 111, 112, 113, 114, 115/86
2. 6. 1986*

udělilo jednomyslně PhDr. Janě Přívratské a PaedDr. Radmila Somrové vědeckou hodnost kandidát pedagogických věd.

3/ Projednání konečné verze prognostických materiálů

S prognostickým materiálem, vypracovaným v oboru psychologie, seznámil přítomné J. Khol. Uvedl, že se jedná o materiál, který již byl projednáván na minulém zasedání VK, upřesněný o připomínky komise; konstatoval, že materiál odpovídá základní struktuře požadované prognostickým pracovištěm a je doplněn o identifikaci nejpokročilejších trendů v psychologii. Dále je materiál obohacen o podklady vyžádané ze SAV.

Za obor pedagogika seznámil s konečnou verzí prognostického materiálu M. Kořínek. Uvedl, že byl dopracován o závěry plynoucí ze sjezdu a odpovídá požadované struktuře. Oba materiály byly předány členům kolegia písemně.

Po diskusi, která se týkala především dalších perspektiv prognostických prací

k o l e g i u m

- 1/ s obsahem materiálů souhlasí a vyjadřuje poděkování zpracovatelům II. etapy prognóz
- 2/ ukládá sekretariátu předat je příslušným orgánům prezidia ČSAV *čj. 123, 124/86 - 11. 6. 1986*
- 3/ doporučuje publikaci materiálů v upravené formě tak, aby s nimi mohla být seznámena odborná veřejnost
- 4/ ukládá tajemníkovi kolegia zajistit pozvání některého z pracovníků prognostického pracoviště ÚPS na příští zasedání

4/ Hodnocení časopisů Pedagogika a Čsl. psychologie

Hodnocení časopisu Pedagogika za rok 1984-5 předal v písemné podobě M. Přadka. Z hodnocení vyplývá, že časopis Pedagogika má vysokou politickou i ideovou úroveň a reprezentuje tak úspěšně marxistickou pedagogiku v Československu. Dále

z hodnocení vyplývá, že i v roce 1984-5 redakce plnila úkoly, které si pro svou práci a koncepci časopisu stanovila po XVI. sjezdu KSČ, přičemž v roce 1985 se dařilo ještě lépe reagovat na živé problémy pedagogické vědy a výchovně vzdělávací praxe. M. Přádka také zhodnotil úroveň časopisu za pětiletku a z rozboru, který provedl, vyplynulo, že časopis má stále se zvyšující odbornou a ideovou úroveň. Zároveň však M. Přádka upozorňuje na některé problémy, např. posílení vybraných témat (využití výpočetní techniky ve výuce, výchova k obraně míru apod.), zvážit možnost rozšíření rozsahu časopisu a další.

Časopis Čsl. psychologie zhodnotil M. Vaněk, a to jak za rok 1984-5, tak i za období 1981-5. Konstatoval, že obdobně jako v časopisu Pedagogika, se celková úroveň v posledních letech podstatně zlepšila, časopis je dobře strukturován, vyvážen ve všech svých částech, přihlíží k potřebám praxe, aniž by ztrácel ze zřetele teoretickometodologická a ideologická východiska oboru. Poslední dva ročníky odpovídají svým zaměřením rozvoji oboru i postavení psychologie v naší společnosti. Jsou srovnatelné s obdobnými společenskovědními časopisy u nás. Redakční rada časopisu dobře anticipuje hlavní události politické a společenské u nás i v zahraničí.

K o l e g i u m

- 1/ bere se souhlasem na vědomí zhodnocení obou časopisů
- 2/ doporučuje redakčním radám, aby pokračovali ve zkvalitňování své práce v intencích XVII. sjezdu KSČ
- 3/ ukládá sekretariátu VK předat vypracovaná zhodnocení podle pokynu, daného zápisem z 22. zasedání ER ČSAV, konaného dne 23. ledna 1986

vyřízeno j. 124/86 - 16.6.86

5/ Příprava rozšířeného zasedání VK v září 1986

Informaci připravili M. Kořínek a Z. Helus. Cílem rozšířeného zasedání bude konstruktivně navázat na novou pedagogickou dokumentaci přípravy budoucích učitelů v tom smyslu, že by výsledkem jednání mělo být zhodnocení, do jaké míry došlo

k jejich zdokonalení a naznačit cesty z hlediska dlouhodobého zkvalitňování. Jednotlivé diskusní příspěvky by se měly týkat systému pedagogické a psychologické přípravy učitelů, otázek transformace systému pedagogických a psychologických věd do didaktického systému a systému praxí, dále otázky zaměření postgraduálního a speciálního studia a další.

Přizváni budou předsedové expertních komisí, předsedové předmětových rad, děkani vybraných pedagogických fakult, ředitelé ústavů pro přípravu učitelů a zástupci obou ministerstev. Návrhy na vyžádané diskusní příspěvky budou v konkrétní podobě předloženy na příštím zasedání.

Po diskusi jak k obsahové, tak i organizační stránce rozšířeného zasedání

k o l e g i u m

schvaluje stav příprav rozšířeného zasedání a ukládá organizátorům připravit komplexní materiál na 4. zasedání.

7/ Zprávy z prezídia

K o l e g i u m
bere na vědomí zprávu z 34. zasedání prezídia ČSAV

8/ Kontrola zápisu

K o l e g i u m
schvaluje zápis z 2. zasedání bez připomínek

9/ Různé

K o l e g i u m

- 1/ souhlasí s předáním následujících námětů ediční radě ČSAV:
doc. dr. Jos. Hubáček, CSc. (Ped.fak. Hradec Králové):
Ke stylu českých spisů J.A. Komenského (Studie ČSAV)
200 str. text + 10 str. rejstřík; dodání červen 87; náklad: 800

Věd. red.: Prof. dr. Karel Hausenblas, DrSc. FP UK - *ad hoc.*
Rec.: PhDr. Jana Přívratská, CSc. PÚ JAK ČSAV - *ad hoc.*

Psychologický výkladový slovník (prof. dr. Mil. Kodým, DrSc. a kol.: Věra Bokorová, Petr Boschek, Milen Brichcín, Václav Břicháček, Zbyněk Bureš, Jan Čáp, Jiří Čepelák, Slávka Frančková, Jaroslav Hlavsa, Zdeněk Helus, Miloslav Homola, Jiří Hoskovec, Václav Hošek, Vladimír Hrabal st., Jaroslav Hudeček, Jeromír Janoušek, Josef Khol, Miroslav Klusák, Olga Kolářková, Jarmila Kotásková, Stanislav Kratochvíl, Václav Kulič, Josef Línhart, Josef Langmeier, Zdeněk Matějček, Libor Miček, Jiří Míka, Oldřich Mikšík, Vladimír Novák, Jiří Odehnal, Jan Papica, Karel Pavlica, Hena Pešinová, Tomáš Radil, Milan Rymář, Jiří Růžička, Pavel Říčan, Miluše Sedláková, Vladimír Smákal, Jan Srnec, Eva Syřišťová, Jiří Štikar, Josef Švancara, Eduard Urban, Antonín Velehradský, Oldřich Vinař, Josef Viewegh, Jindřich Zelený)

Redakční rada: předseda - prof. dr. Miloslav Kodým, CSc.
členové: Dr. Jaroslav Hlavsa, DrSc., doc. dr. Jaroslav Hudeček, CSc., prof. dr. Jaromír Janoušek, CSc., dr. Vladimír Kebza, doc. dr. Josef Khol, DrSc., prof. dr. Josef Línhart, čl. kor. ČSAV, prof. dr. Oldřich Mikšík, DrSc., prof. MUDr. Tomáš Radil, DrSc., prof. dr. Jiří Růžička, dr. Miluše Sedláková, CSc., doc. dr. Antonín Velehradský, CSc.

Návrh byl projednán s ředitelem Encyklopedického institutu ČSAV, PhDr. M. Štěpánkem, CSc.
Rozsah: 2500 str. text, 100 str. liter., 150 str. text pod obr., 150 čb. foto, 150 péro; dodání 1990 - SPZV IX-6-4 - náklad podle zájmu knižního velkoobchodu, zatím 10 000.

Vědecký redaktor: Prof. dr. Miroslav Vaněk, DrSc.
Recenzent: člen korespondent ČSAV Damián Kováč, DrSc. - SAV
PhDr. Přemysl Maydl, CSc. - Ústav pro fil. a sociol. ČSAV - *ad hoc.*

K novému projednání:

Roderick P. McDonald: Faktorová analýza a příbuzné metody v psychologii (Factor analysis and related methods, vyd. 1985 New Jersey USA, orig. 18AA- 19 péro, 80 tab.), překl. cca 20 AA.

VK ped. psych. 29.1.1986: souhlas

ved. red.: prof. dr. Miloslav Kočým, CSc. (navrhovatel překladu)

ER 20.3.1986: odložila rozhodnutí s tím, aby VK ped. a psych. ČSAV zvažilo ještě možnost překladu některé práce s obdobnou tematikou, která byla případně vydána v SSSR.

Podklad pro jednání o překladu knihy

Mc Donald, R.P.: Faktorová analýza a příbuzné metody v psychologii

Psychologický ústav ČSAV udržuje těsnou spolupráci s Institutem psychologie AN SSSR a sleduje sovětské publikace v oblasti matematické a statistické psychologie. Zašátkem roku 1986 vyšla publikace pod redakcí vedoucího Laboratoře matematické psychologie IP AN SSSR V. Ju. Krylova, které však neobsahuje kapitoly o psychometrii či nových strukturálních statistických modelech. V současné době se na některé problémy psychometrie a zmíněných modelů začínají sovětské psychologové orientovat ve spolupráci s odd. matematických metod PsÚ ČSAV v této výzkumné pětiletce (plánuje se společná publikace v ruštině na rok 1990).

Knihy prof. dr. R.P. McDonalda má to zvláštní postavení, že na jedné straně přináší zcela nové poznatky o zmíněných modelech a jejich aplikaci v psychologii, na druhé straně je podána formou přístupnou psychologům. Autor je psycholog s mnoha pedagogickými zkušenostmi v přípravě psychologů a současně matematik. V současné době představuje světovou špičku v tomto interdisciplinárním oboru, je na léta 1985-1986 zvolen předsedou mezinárodní Psychometric Society.

Po stránce ideové, přestože ve své práci nezachází do filozofických důsledků, se staví jasně proti pozitivistickému přístupu v aplikaci statistiky do společenských věd (kterou hodnotí jako historicky překonanou) a zdůrazňuje kauzální modely, kterým věnuje prakticky celou jednu kapitolu.

Autor osobně se sám považuje za stoupence pokračových společenských myšlenek a v některých svých pracích se zabývá otázkami rezistenci v psychologii. Za jeho předsednictví přijala Psychometric Society usnesení namířené proti apartheidu v JAR.

Rozšíření autorského kolektivu:

- VK schvaluje rozšíření autorského kolektivu u díla J. Brožka a J. Hoskovce: J.E. Purkyně: "Unpublished manuscripts" o PhDr. J. Förstra, který by připravil jednu kapitolu o objevech J.E. Purkyně v psychologii. Rozsah díla by zůstal stejný.
- 2/ projednalo materiál "Návrh právnej normy o psychologické starostlivosti", který předložil předseda Čsl. psychologické společnosti při ČSAV a doporučuje jeho dopracování podle připomínek.
 - 3/ ukládá ediční komisi, aby vypracovala odpověď na dopis místopředsedy ČSAV akademika Vl. Pokorného, týkající se seznamu ediční záměrů kolegia. *vyřízeno čj. 97/86 - 12.10.86*
 - 4/ souhlasí s návrhem M. Kořínka na přijetí doc.dr. M. Sýkory, CSc. do pedagogické komise a s návrhem J. Khola na přijetí doc. dr. Antonína Velehradského, CSc. do psychologické komise. Ukládá sekretariátu vybavit jmenovací dekrety. *čj. 126/86 - 16.6.86*
čj. 147/86 - 3.7.86
 - 5/ bere na vědomí, že ze závažných důvodů nemůže být uskutečněno výjezdní zasedání, které se mělo konat v červnu t.r. v Bratislavě. Příští zasedání kolegia se proto bude konat dne 25. června 1986 v zasedací místnosti Výzkumného ústavu odborného školství v Praze.

Schválil:

Prof. PhDr. M. Kodým, CSc.
předseda

Zapsal: Vl. Hrabal ml.